”Cu durere și dragoste pentru omul contemporan”[1]

Deși nu cred că sunt cea mai potrivită persoană pentru a scrie un șir de articole pe acest subiect, voi încerca să mă apropii cu mare cuviință față de vocațiile profesionale ale celor implicați în această dimensiune umană, de ajutorul concertat care se cere a i se da omului contemporan de către duhovnici, psihologi și psihiatri. Dintr-u început vreau să subliniez faptul că părerile pe care le voi expune de-a lungul acestor materiale nu se doresc a fi o critică adusă anumitor profesiuni și convingeri ale profesioniștilor din domeniile respective, ci doar voi exprima ceea ce cred eu cu adevărat în privința omului contemporan.

Cu adevărat lumea trece, la nivel personal și global, prin cea mai mare criză pe care a cunoscut-o până în prezent, în istoria umanității. La nivel personal, omul se află prizonier în hățișul propriilor întrebări fundamentale, pentru care nu mai cunoaște răspuns. Vreau să subliniez, într-un mod foarte clar, faptul următor: nu că nu mai are răspunsuri pentru întrebările fundamentale ale vieții, ci faptul că nu le mai cunoaște. Aflându-se asaltat de probleme pentru care nu mai cunoaște lămuriri, omul contemporan nu mai poate recunoaște reperele fundamentale fixate de Dumnezeu în viața lui, în existența sa. Astfel el nu rămâne fără repere fundamentale, ci le înlocuiește pe acestea cu false repere, nereușind altceva decât o schimonosire și mai substanțială a modului în care trăiește și o confundare a ierarhiei valorilor în viața sa. Bineînțeles că aceste fapte atrag multiple posibilități comportamentale viciate și denaturate, asupra cărora nu am pretenția de a mă opri în mod nominal. La nivel global situația lumii contemporane este o expresie extinsă și colectivă a rătăcirilor omului acestor vremuri. La o analiză succintă a ceea ce putem întâlni astăzi în lume ca evenimente profund îngrijorătoare, printre care putem enumera foamete, războaie, crime, atentate asupra libertății omului, atât la nivel lăuntric, cât și exterior, putem defini foarte ușor un simptom al vieții intime în ceea ce privește această lume contemporană, anume ipocrizia duhovnicească pe toate planurile.

Ținând cont de perspectiva descrisă mai sus, omul nu mai primește, nu se mai mulțumește, nu se mai integrează adevărului revelat de Biserică. În acest sens, ajutorul unui duhovnic nu mai este primit de către omul îndurerat la nivel de adevăr absolut ontologic. Împreună cu eforturile diavolului de a apleca mintea și inima omului către falsa viață duhovnicească, exprimată cel mai adesea prin ezoterisme, vrăjitorii și alte fațete ale falsului misticism, a apărut în viața omului și nevoia, impusă din exterior, de ajutor psihologic și psihiatric.

Nevoia artificială și încăpățânarea omului de a crede că toate aceste științe îi pot oferi vindecare în situația de prihănire lăuntrică în care se găsește, ne fac să ne dăm seama că, pentru a respecta libertatea omului, trebuie luate în calcul, în anumite situații de tulburare majoră sufletească, sinergia acestor profesii de vocație, anume părintele duhovnicesc, psihologul și/sau psihiatrul, funcție de caz.

Nu există vindecare împreună cu psihologul, psihiatrul sau alte forme de terapie. Există o ameliorare, o descărcare, o mângâiere, cel mult, datorită faptului că specialistul respectiv își face meseria cu dragoste de oameni dar nu poate exista vindecare căci știința lor este profund reducționistă. În afara cazurilor cu adevărat speciale, de probleme psihice grave, unde ajutorul unui psiholog/psihiatru poate sprijini demersul părintelui duhovnic, a amesteca partea duhovnicească cu psihologia și psihiatria nu aduce decât deservicii profunde ortodoxului în cauză.

[1] Cuviosul Paisie Aghioritul, Cu durere și dragoste pentru omul contemporan, Editura Neagoe-Vodă Basarab, 2025.

Acest subiect trebuie tratat cu foarte multă seriozitate și, în același timp, cu gingășie, pentru ca psihologii și psihiatrii să nu se simtă atacați la nivel personal. Este foarte clar că atât psihologia, cât și psihiatria, în formele lor de căutare ideală, nu sunt altceva decât mila lui Dumnezeu pentru o societate divorțată de Dumnezeu. Prin asta se înțelege faptul că omul, cu bună știință, respinge știința tămăduitoare a Bisericii, singura capabilă să-i tămăduiască trupul și sufletul în același timp și singura care, prin cunoașterea revelată de către Duhul Sfânt Sfinților Părinți, este în măsură să înțeleagă crizele existențiale ale oricărui om și să vină în ajutorul său cu soluții care iau în calcul atât partea lumească, cât și partea legată de veșnicie a omului.

Pe de o parte, atât psihologia cât și psihiatria, în chiar numele care exprimă aceste științe, ar trebui să păstreze cunoașterea profundă a sufletului omenesc și a mecanismelor acestuia. Din păcate curicula valabilă pentru ambele științe tratează cel mult tangențial tainele sufletești și nu ia în considerare, aproape sub nicio formă, puterile sufletești însămânțate de Dumnezeu în inima duhovnicească a omului. Bineînțeles tot ceea ce scriu este valabil pentru științe și modul lor de predare, nu pentru anumiți profesioniști care activează în cadrul psihologiei și psihiatriei și care, prin demersuri duhovnicești proprii, au ajuns să înțeleagă aceste lacune și să le amelioreze sau să le înlocuiască total prin cunoașterea pusă la dispoziția noastră de către Biserică. Cu alte cuvinte, există psihologi și psihiatri cu viață duhovnicească adâncă care ajung să înțeleagă cum să adapteze principiile clinice în raport cu știința profundă a Bisericii asupra tainelor sufletului uman, în așa fel încât să ofere omului tămăduirea de care acesta are atâta nevoie. Pe de altă parte, psihologia și psihiatria izvorăsc sau se hrănesc din principiul științific darwinist și neo-darwinist și, chiar și atunci când încearcă să contempleze principiul creaționist, o fac fără a înțelege lucrurile într-un sens profund științific, ci doar într-unul filozofic, cel mult metafizic.

Cred că ajung cele expuse până acum pentru un prim articol pe acest subiect. Din cele expuse până acum nu am vrut să surprind inutilitatea psihologiei și psihiatriei, ci nevoia absolută de a înduhovnici aceste științe, de a le boteza, dacă vreți, în cristelnița înțelepciunii Bisericii. Pentru că, așa cum voi încerca să expun pe parcursul articolelor următoare, se va observa foarte clar faptul că Sfinții Părinți vorbesc de aproape două milenii de către suflet, tainele sale și legăturile între acesta și trup. Cu alte cuvinte, din cauza căderii omului contemporan, din cauza îndepărtării sale de către tainele Bisericii, este necesar, în anumite cazuri extrem de grave de tulburare sufletească, ca omul să fie tratat de către un grup de oameni cu mai multe specializări, în mod fundamental fiind nevoie de un duhovnic, dar câteodată și de un psiholog sau chiar psihiatru, cu condiția ca aceștia să înțeleagă că nu pot completa nimic din ceea ce Biserica deja oferă ca și tămăduire ci doar sprijini procesul într-un mod autentic ortodox.

Mihai Vladu
24 noiembrie 2026